

Wstępne sprawozdanie z przeprowadzonego nadzoru archeologicznego podczas przeprowadzanych odwiertów oraz badań archeologicznych na terenie zamku w Bolesławcu, pow. wieruszowski, zgodnie z projektem „Zabezpieczenie ruin zamku w Bolesławcu – badania geotechniczne prowadzone pod nadzorem archeologa wraz z wykopami sondażowymi przy ścianie murów zamkowych oraz wieży zamkowej”. Pozwolenie konserwatorskie ważne do dnia 31.12.2023

Badania związane z charakterystyką architektoniczno – archeologiczną zamku, prowadzone były przez Polską Akademię Nauk w latach 70-tych, przez prof. Tadeusza Poklewskiego. Określił on datowanie zamku w Bolesławcu (ryc.1,2) na I połowę wieku XIV. Zamek został wpisany do rejestru jako „ruiny zamku i sztuczny pagórek” nr rej 1/A (dec. A.K.I.11a/5/33 z 09-02-1933) KS. XII/183/46 z 21 XII 1946 r., KL. IV – 680/887/67 z 30 XII 1967 r.,

Ryc. 1. Widok na wieżę zamkową od strony północnej, foto Magdalena Przysiężna-Pizarska

Ryc. 2. Widok na wieżę zamkową od strony północnej, foto Magdalena Przysiężna-Pizarska

W dniu 20.12.2022 o godzinie 11.00 rozpoczęto prace związane z nadzorem archeologicznym nad badaniami geotechnicznymi które wykonano w otoczeniu wieży. Na wykonanym wcześniej planie zaznaczono punkty, na miejscu których w terenie dokonano 6 odwiertów geodezyjnych do głębokości, na którą pozwalały nawarstwienia. W odwiertach rozpoznano nawarstwienia składające się w górnej partii z warstwy gleby naniesionej - zasypiskowej, nawarstwień historycznych, spalenizny, piasku, gliny. Calec stanowi tutaj drobnoziarnisty piasek z niewielkimi soczewkami gliny żelazistej. Ze względu na trudny i podmokły teren, większość odwiertów wykonano ręcznie.

Opis odwiertów

Odwiert 1. Na głębokości 0,0 – 0,3 m wystąpił nasyp niebudowlany (gleba, namuł gliniasty, okruchy cegieł), na głębokości 0,4 m odkryto ciemnobrązowy nasyp niebudowlany (gleba, namuł gliniasty, okruchy cegieł), na głębokości 0,6 m wystąpił ciemnobrązowy namuł gliniasty, ciemnobrązowy piasek drobny pojawił się na głębokości 1,2 m, a jasnoszary piasek średni, jasnoszary zanotowano na głębokości 7,0 m. Nie stwierdzono materiału archeologicznego.

Odwiert 2. Do głębokości 0,8 m wystąpił nasyp niebudowlany (gleba, namuł gliniasty, okruchy cegieł), około głębokości 0,9 m zanotowano ciemnobrązowy namuł gliniasty, ciemnobrązowy, a piasek drobny, jasnoszary wystąpił na głębokości 1,6 m, na głębokości 7,2 m pojawił się piasek średni, jasnoszary. Eksplorację zakończono na głębokości 8,0 m. Pobrano próby do późniejszych analiz. Nie stwierdzono materiału ruchomego archeologicznego.

Odwiert 3. Od powierzchni do głębokości 0,7 m wystąpił nasyp niebudowlany (gleba, piasek drobny, okruchy cegieł), ciemnobrązowy, na głębokości 0,8 m zanotowano nasyp niebudowlany (piasek drobny, okruchy cegieł), jasnobrązowy. Piasek drobny, jasnoszary pojawił się w odwiercie na głębokości 5,3 m. Na głębokości 8,0 m zakończono eksplorację. Nie stwierdzono materiału ruchomego archeologicznego.

Odwiert 4. Od powierzchni do głębokości 0,5 m wystąpił nasyp niebudowlany (gleba, namuł gliniasty, okruchy cegieł), ciemnobrązowy. Na głębokości 0,6 m pojawił się namuł gliniasty, ciemnobrązowy. Piasek drobny, jasnoszary zanotowano na głębokości około 0,9 m, a pył, jasnoszary wystąpił na głębokości 1,6 m. Piasek drobny, jasnoszary wystąpił na głębokości 4,3 m, a na 6,8 m w odwiertach wystąpił piasek średni, jasnoszary. Eksplorację zakończono na głębokości 8,00 m. Nie stwierdzono materiału ruchomego archeologicznego.

Odwiert 5. Od powierzchni do głębokości 1,5 m znajdowała się narzucona ziemia, przemieszana z piaskiem, na głębokości 1,8 m pojawił się dodatkowo piasek zmieszany z zaprawą i cegłą w niewielkich ilościach. Calec wystąpił na głębokości 2,20 m w postaci piasku zmieszanego z gliną żelazistą. Nie stwierdzono materiału ruchomego archeologicznego.

Odwiert 6. Od powierzchni do głębokości 1,5 m znajdowało się rozsypisko ceglane zmieszane z niewielką domieszką zaprawy. Na głębokości 3 m odkryto piasek przemieszany z jasną próchnicą, na 3,5 m zmieszana próchnica z piaskiem jasnym, podobnie na głębokości 4,5 m. Dopiero na głębokości 5,20 m zanotowano warstwę calcową składającą się z piasku jasnego z domieszką gliny żelazistej. Na głębokości około 7 m zanotowano wodę opadową. Nie stwierdzono materiału ruchomego archeologicznego.

Wnioski

W odwiertach położonych na terenie fosy zaznaczyły się ślady drewna, które może być śladem po oszalowaniu fosy. Przy analizie odwiertu nr 3 zanotowano zasypisko złożone z piasku przesyconego nieznacznie węglami drzewnymi.

Ryc. 3. Zdjęcie ziemi z odwiertów nr 4, foto Magdalena Przysiężna-Pizarska

Ryc. 4. Zdjęcie ziemi z odwiertów nr 4, foto Magdalena Przysiężna-Pizarska

Ryc. 5. Dokumentacja fotograficzna po odwiercie nr 4, przed zasypaniem, foto Magdalena Przysiężna-Pizarska

Ryc. 6. Mapa dokumentacyjna w skali 1:500 z zaznaczonymi punktami odwiertów i ich danymi geodezyjnymi, wyk. Firma GEOWIERT.

Sondaż/wykop nr B/2022/2023

W dniu 27.12.2022 roku, o godz. 9.45 rozpoczęto prace związane z wykonaniem wykopu nr B. Zlokalizowano go zgodnie z zaleceniami architektonicznymi i możliwościami związanymi z obecnością muru, który przebiega przez środek wykopu. Podzielono zatem wykop na 2 części. Część pierwsza to część znajdująca się w obrębie przestrzeni wieży, określając wielkość wykopu 3m x 2,5 m. Darń usunięto i ułożono w pobliżu wykopu. Następnie usunięto warstwę I w sposób mechaniczny do głębokości 10 cm. Po sprawdzeniu nawarstwień okazało się, że wykop B do głębokości 1,5 zasypany jest próchnicą przemieszaną z szarobrunatną glebą zmieszaną jasnym piaskiem z domieszką gliny.

Celem wykonania sondażu było odkrycie elementów podstawy fundamentowej muru, na głębokości 1,5 m widnieje zachowany mur oraz nawarstwienia powstałe w wyniku jego tworzenia.

Od 27.12.2022 trwają prace eksploracyjne polegające na wydobyciu nawarstwień i przesiewaniu hałdy. Pozyskano do dnia 02.01.2023 11 wiader 12 l materiału masowego ceramicznego i kościanego pochodzącego z zagospodarowania przestrzeni wewnątrz murów.

Ryc. 7. Dokumentacja fotograficzna przed rozpoczęciem badań archeologicznych, z zaznaczonym wykopem nr B, foto Magdalena Przysiężna-Pizarska

Ryc. 8. Dokumentacja fotograficzna przed rozpoczęciem badań archeologicznych, z zaznaczonym wykopem nr B, foto Magdalena Przysiężna-Pizarska

Ryc. 9. Dokumentacja fotograficzna wykopu nr B, po ściągnięciu darni i usunięciu gruzu na głębokości 0,10 m, foto Magdalena Przysiężna-Pizarska

Ryc. 10. Dokumentacja fotograficzna wykopu nr B, po ściągnięciu darni i usunięciu gruzu na głębokości 0,10 m, foto Magdalena Przysiężna-Pizarska

Ryc. 11. Dokumentacja fotograficzna wykopu nr B, na głębokości 1,5 m, foto Magdalena Przysiężna-Pizarska

Ryc. 12. Dokumentacja fotograficzna wykopu nr B, na głębokości 1,5 m, foto Magdalena Przysiężna-Pizarska

Ryc. 13. Dokumentacja fotograficzna wykopu nr B, na głębokości 1,5 m, foto Magdalena Przysiężna-Pizarska

Ryc. 14. Dokumentacja fotograficzna wykopu nr B, na głębokości 1,5 m, foto Magdalena Przysiężna-Pizarska

Ryc. 15. Dokumentacja fotograficzna wykopu nr B, na głębokości 1,5 m, foto Magdalena Przysiężna-Pizarska

Ryc. 16. Dokumentacja fotograficzna wykopu nr B, na głębokości 1,5 m, foto Magdalena Przysiężna-Pizarska

W dniu 27.12.2022 roku, o godz. 12.00 rozpoczęto również prace związane z wykonaniem wykopu nr C. Zlokalizowano go zgodnie z zaleceniami architektonicznymi i możliwościami związanymi z obecnością muru, przebiega przez środek wykopu. Podzielono zatem wykop na 2 części. Część pierwsza to część znajdująca się w obrębie przestrzeni wieży, określając wielkość wykopu 3m x 2,5 m. Darń usunięto i ułożono w pobliżu wykopu. Następnie usunięto warstwę I w sposób mechaniczny do głębokości 10 cm. Po sprawdzeniu nawarstwień okazało się, że wykop C do głębokości 0,7 m zasypyany jest próchnicą przemieszaną z szarobrunatną glebą zmieszaną jasnym piaskiem z domieszką gliny. Wykop zlokalizowany po drugiej stronie muru wyznaczono osobno i wykop poza obrębem murów ma wymiary 3 m x 3 m. Nawarstwienia po stronie zewnętrznej murów składają się głównie z jasnego piasku przemieszanego drobkami węgla drzewnych. Oczyszczono obie części wykopu przy profilach, pozostawiając jedynie ze strony zewnętrznej mur, który należy zabezpieczyć ze względu na głębokość zalegania oraz ze względu na zły stan zachowania muru. Wykop C został zlokalizowany w celu odkrycia muru w części gdzie nie był widoczny. W profilu znajdują się fragmenty muru, który potwierdza założenie architektoniczne, jest kontynuacją muru okalającego wieżę.

Ryc. 17. Dokumentacja fotograficzna przed rozpoczęciem badań archeologicznych, z zaznaczonym wykopem nr C, foto Magdalena Przysiężna-Pizarska

Ryc. 18. Dokumentacja fotograficzna profilu SW z widocznym murem znajdującym się na głębokości 0,8 m z nawarstwieniami, foto Magdalena Przysiężna-Pizarska

Ryc. 19. Dokumentacja fotograficzna profilu W na głębokości 0,8 m z nawarstwieniami, foto Magdalena Przysiężna-Pizarska

Ryc. 20. Dokumentacja fotograficzna profilu NE z widocznym murem znajdującym się na głębokości 0,8 m z nawarstwieniami, foto Magdalena Przysiężna-Pizarska

Ryc. 21. Dokumentacja fotograficzna profilu E na głębokości 0,8 m z nawarstwieniami, foto Magdalena Przysiężna-Pizarska

Ryc. 22. Dokumentacja fotograficzna profilu E na głębokości 0,8 m z nawarstwieniami, rzut poziomy, foto Magdalena Przysiężna-Pizarska

Ryc. 23. Dokumentacja fotograficzna profilu E na głębokości 0,8 m z nawarstwieniami, wykop C poza obrębem murów, foto Magdalena Przysiężna-Pizarska

Ryc. 24. Dokumentacja fotograficzna profilu E na głębokości 0,8 m z nawarstwieniami, wykop C poza obrębem murów, foto Magdalena Przysiężna-Pizarska

Ryc. 25. Dokumentacja fotograficzna profilu E na głębokości 0,8 m z nawarstwieniami, wykop C poza obrębem murów, foto Magdalena Przysiężna-Pizarska

Ryc. 26. Dokumentacja fotograficzna profilu E na głębokości 0,8 m z nawarstwieniami, wykop C poza obrębem murów, z widocznym murem, który należy zabezpieczyć przed osunięciem się, foto Magdalena Przysiężna-Pizarska

Badania archeologiczne prowadzone są obecnie w trybie badań wykopaliskowych, co jest regulowane przez Ustawę o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz przez standardy badań wykopaliskowych inwazyjnych.

Magdalena Przysiężna-Pizarska